

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 21. novembra 2013*

„Štátna pomoc — Články 107 ZFEÚ a 108 ZFEÚ — Zvýhodnenia, ktoré verejný podnik prevádzkujúci letisko poskytuje nízkonákladovej leteckej spoločnosti — Rozhodnutie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania v súvislosti s touto pomocou — Viazanosť súdov členských štátov právnym názorom Komisie uvedeným v tomto rozhodnutí týkajúcom sa existencie pomoci“

Vo veci C-284/12,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Oberlandesgericht Koblenz (Nemecko) z 30. mája 2012 a doručený Súdnemu dvoru 7. júna 2012, ktorý súvisí s konaním:

Deutsche Lufthansa AG

proti

Flughafen Frankfurt-Hahn GmbH,

za účasti:

Ryanair Ltd,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory R. Silva de Lapuerta, sudcovia J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot a A. Arabadžiev (spravodajca),

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: K. Malaček, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. apríla 2013,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Deutsche Lufthansa AG, v zastúpení: A. Martin-Ehlers, Rechtsanwalt,
- Flughafen Frankfurt-Hahn GmbH, v zastúpení: T. Müller-Heidelberg, Rechtsanwalt,
- Ryanair Ltd, v zastúpení: G. Berrisch, Rechtsanwalt,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a K. Petersen, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

- belgická vláda, v zastúpení: T. Materne a J.-C. Halleux, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci A. Lepière, avocate,
 - holandská vláda, v zastúpení: M. Noort a C. Wissels, splnomocnené zástupkyne,
 - poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a M. Szpunar, splnomocnení zástupcovia,
 - Európska komisia, v zastúpení: V. Di Bucci a T. Maxian Rusche, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 27. júna 2013,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 107 ZFEÚ a 108 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Deutsche Lufthansa AG (ďalej len „Lufthansa“) a spoločnosťou Flughafen Frankfurt-Hahn GmbH (ďalej len „FFH“) prevádzkujúcou Letisko Frankfurt-Hahn (Nemecko) vo veci ukončenia a vrátenia štátnej pomoci, ktorú spoločnosť FFH poskytla spoločnosti Ryanair Ltd (ďalej len „Ryanair“).

Právny rámec

- 3 Článok 3 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku [108 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 83, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339), nazvaný „Ustanovenie o zastavení pomoci“, znie takto:

„Pomoc úradne oznamovaná podľa článku 2 ods. 1 nenadobudne účinnosť prv ako Komisia prijme alebo sa má za to, že prijala rozhodnutie, ktoré túto pomoc schvaľuje.“
- 4 Článok 4 toho istého nariadenia s názvom „Predbežné preskúmanie oznámenia a rozhodnutí Komisie“ v odsekoch 2 až 4 stanovuje:

„2. Keď Komisia po predbežnom preskúmaní zistí, že úradne oznámené opatrenie nepredstavuje pomoc, zaznamená toto zistenie formou rozhodnutia.

3. Keď Komisia po predbežnom preskúmaní zistí, že nevznikli žiadne pochybnosti o zlučiteľnosti oznamovaného opatrenia so spoločným trhom, pokiaľ spadá do rámca článku [107 ods. 1 ZFEÚ], rozhodne, že opatrenie je zlučiteľné so spoločným trhom...

4. Keď Komisia po predbežnom preskúmaní zistí, že vznikli pochybnosti, čo sa týka zlučiteľnosti oznamovaného opatrenia so spoločným trhom, rozhodne o začatí konania podľa článku [108 ods. 2 ZFEÚ] (ďalej sa označuje len ako ‚rozhodnutie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania‘).“
- 5 Článok 6 uvedeného nariadenia s názvom „Konanie vo veci formálneho zisťovania“ v odseku 1 uvádza:

„Rozhodnutie začať konať vo veci formálneho zisťovania zhrnie príslušné záležitosti faktov a práva [skutkové a právne skutočnosti – *neoficiálny preklad*], bude zahrňovať predbežné zhodnotenie Komisie, ktoré sa týka charakteru pomoci navrhovaného opatrenia, a vysvetlí pochybnosti, čo sa týka

jeho zlučiteľnosti so spoločným trhom. Rozhodnutím sa vyzve daný členský štát a iné zainteresované strany, aby predložili pripomienky v rámci predpísaného obdobia, ktoré by za normálnej situácie nemalo presahovať jeden mesiac. ...“

- 6 Článok 7 tohto nariadenia, nazvaný „Rozhodnutie Komisie o ukončení konania vo veci formálneho zisťovania“, stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 8, konanie vo veci formálneho zisťovania sa ukončí prostredníctvom rozhodnutia, ako to upravuje odsek 2 až 5 tohto článku.

2. Keď Komisia zistí, že po príslušných následných úpravách daného členského štátu oznamované opatrenie nepredstavuje pomoc, zaznamená toto zistenie formou rozhodnutia.

3. Keď Komisia zistí podľa potreby, že príslušná následná úprava daného členského štátu odstránila pochybnosti o zlučiteľnosti oznamovaného opatrenia so spoločným trhom, rozhodne, že pomoc je zlučiteľná so spoločným trhom...

4. Komisia môže pripojiť ku kladnému rozhodnutiu podmienky... a môže stanoviť povinnosti...

5. Keď Komisia zistí, že oznamovaná pomoc nie je zlučiteľná so spoločným trhom, rozhodne, že pomoc nenadobudne účinnosť...

6. Rozhodnutia prijaté podľa odsekov 2, 3, 4 a 5 sa prijímú, akonáhle sa pochybnosti, o ktorých pojednáva článok 4 ods. 4 odstránili. Komisia podľa možností vynaloží všetko úsilie na to, aby prijala rozhodnutie v období 18 mesiacov od začatia konania. ...

...“

- 7 Článok 11 nariadenia č. 629/1999 s názvom „Príkaz pozastaviť alebo predbežne obnoviť [vrátiť – *neoficiálny preklad*] pomoc“ stanovuje:

„1. Komisia môže, po tom ako poskytla danému členskému štátu príležitosť predložiť jeho pripomienky, prijať rozhodnutie, ktoré od členského štátu vyžaduje pozastaviť akúkoľvek protiprávnu pomoc, pokiaľ Komisia neprijme rozhodnutie o zlučiteľnosti pomoci so spoločným trhom...

2. Komisia môže, po tom ako poskytla danému členskému štátu príležitosť predložiť jeho pripomienky, prijať rozhodnutie, ktoré vyžaduje od členského štátu dočasne [predbežne – *neoficiálny preklad*] vrátiť akúkoľvek protiprávnu pomoc, pokiaľ Komisia neprijme rozhodnutie o zlučiteľnosti pomoci so spoločným trhom...

...“

- 8 Článok 12 tohto nariadenia s názvom „Nesúlads s rozhodnutím o príkaze“ stanovuje:

„Ak členský štát nepostupuje v súlade s príkazom o pozastavení alebo príkazom o vrátení, Komisia bude oprávnená, pokiaľ vykonáva zisťovanie o podstate záležitosti na základe dostupných informácií, predložiť záležitosť priamo na [Súdny dvor] a žiadať o vyhlásenie, že nesúlads predstavuje porušenie Zmluvy.“

- 9 V zmysle článku 13 toto istého nariadenia s názvom „Rozhodnutia Komisie“:

„1. Výsledkom preskúmania možnej protiprávnej pomoci bude rozhodnutie podľa článku 4 ods. 2[,] 3 alebo 4. V prípade rozhodnutí na začatie konania vo veci formálneho zisťovania, konanie bude ukončené prostredníctvom rozhodnutia podľa článku 7...“

2. V prípadoch možnej protiprávnej pomoci a bez dopadu na článok 11 ods. 2 Komisia nebude viazaná časovou lehotou stanovenou v článkoch 4 ods. 5[,] 7 ods. 6 a 7 ods. 7.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 10 Do januára 2009 FFH prevádzkujúcu civilné letisko Frankfurt-Hahn vlastnila Fraport AG vo výške 65 %, Spolková krajina Porýnie-Falcko vo výške 17,5 % a Spolková krajina Hesensko vo výške 17,5 %. Fraport AG je akciová spoločnosť kótovaná na burze a jej väčšinovými vlastníkmi sú Spolková republika Nemecko, Spolková krajina Hesensko a mesto Frankfurt.
- 11 FFH od začiatku svojej činnosti vykazovala ročnú stratu vo výške niekoľkých miliónov eur. Tieto straty sa k 31. decembru 2011 pohybovali vo výške približne 197 miliónov eur. Fraport AG na základe dohody o prevode hospodárskeho výsledku kryla tieto straty do roku 2009. Dňa 1. januára 2009 však Fraport AG predala svoj podiel Spolkovej krajine Porýnie-Falcko za symbolické jedno euro. Táto transakcia bola odôvodnená nemožnosťou zaviesť poplatok za prepravu cestujúcich na účely zníženia strát Letiska Frankfurt-Hahn, pretože Ryanair zamýšľala letisko v prípade zavedenia tohto poplatku opustiť.
- 12 Ryanair je nízkonákladová letecká spoločnosť, ktorá prepravuje vyše 95 % cestujúcich na Letisku Frankfurt-Hahn. Podľa sadzobníka poplatkov tohto letiska z roku 2001 letecké spoločnosti, ktoré ho používajú, museli v roku 2001 za každého odlietajúceho cestujúceho zaplatiť poplatok vo výške 4,35 eura. Spoločnosti Ryanair sa však neúčtoval žiadny poplatok za odlet, priblíženie, pristátie alebo za používanie infraštruktúry letiska, pretože používala výlučne lietadlá, na ktoré sa podľa uvedeného sadzobníka vzťahovala výnimka týkajúca sa lietadiel so vzletovou hmotnosťou 5,7 tony až 90 ton.
- 13 Sadzobník poplatkov Letiska Frankfurt-Hahn z roku 2006 je založený na tabuľke vypracovanej v závislosti od počtu cestujúcich prepravených za rok leteckou spoločnosťou z tohto letiska, pričom rozpätie siaha od 5,35 eura na pasažiera v prípade menej ako 100 000 cestujúcich ročne do 2,24 eura na pasažiera pri počte 3 milióny a viac cestujúcich ročne. Tento sadzobník navyše stanovuje oslobodenie od pristávacích a vzletových poplatkov, ako aj od poplatkov za služby leteckej navigácie a služby pozemnej obsluhy pod podmienkou, že dĺžka pozemnej obsluhy nepresiahne 30 minút. Uvedený sadzobník stanovuje aj poskytnutie „marketingovej pomoci“ na otvorenie nových leteckých liniek. Výška tejto pomoci sa určuje v závislosti od celkového objemu cestujúcich prepravených danou leteckou spoločnosťou. Spoločnosti Ryanair sa uvedená pomoc poskytla.
- 14 Lufthansa podala 26. novembra 2006 žalobu na Landgericht Bad Kreuznach, ktorou sa domáhala, aby uvedený súd nariadil vrátenie súm vyplatených spoločnosti Ryanair ako „marketingová pomoc“ v rokoch 2002 až 2005 a súm zodpovedajúcich zníženiu leteckých poplatkov, z ktorých mala spoločnosť Ryanair prospech v roku 2003 z dôvodu uplatnenia sadzobníka z roku 2001, ako aj zastavenie akejkoľvek pomoci v prospech spoločnosti Ryanair, keďže Lufthansa zastáva názor, že obchodná praktika zavedená spoločnosťou FFH predstavuje štátnu pomoc, ktorá nebola oznámená Komisii, a preto bola poskytnutá v rozpore s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 15 Keďže jej žaloba bola zamietnutá, Lufthansa podala odvolanie na Oberlandesgericht Koblenz. Po zamietnutí jej odvolania podala na Bundesgerichtshof opravný prostriedok „Revision“. Bundesgerichtshof rozsudkom z 10. februára 2011 zrušil rozsudok, ktorý vydal Oberlandesgericht Koblenz, a vrátil mu vec, aby určil, či bol porušený článok 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 16 Rozhodnutím zo 17. júna 2008 Komisia začala konanie vo veci formálneho zisťovania v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ v súvislosti s prípadnou štátnou pomocou poskytnutou Spolkovou republikou Nemecko v prospech spoločností FFH a Ryanair (Ú. v. EÚ C 12, 2009, s. 6). Medzi opatreniami

uvedenými v tomto rozhodnutí sa nachádza zníženie letiskových poplatkov, ako aj ustanovenia v oblasti marketingovej pomoci v prospech spoločnosti Ryanair. Komisia v uvedenom rozhodnutí dospela k predbežnému záveru, že každé z dotknutých opatrení je selektívne a predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, pokiaľ nespĺňa zásadu súkromného investora. Komisia v súvislosti s touto zásadou uviedla, že na základe informácií, ktoré mala k dispozícii v čase prijatia rozhodnutia zo 17. júna 2008, letiskové poplatky zaplatené spoločnosťou Ryanair nepostačujú na pokrytie nákladov, ktoré vznikli spoločnosti FFH.

17 Oberlandesgericht Koblenz teda zaslal Komisii žiadosť o stanovisko na základe bodu 3.2 oznámenia Komisie o vymáhaní práva štátnej pomoci vnútroštátnymi súdmi (Ú. v. EÚ C 85, 2009, s. 1). Komisia vo svojom stanovisku uviedla, že Oberlandesgericht Koblenz nemusel posudzovať, či predmetné opatrenia možno považovať za štátnu pomoc, keďže na účely vyvodenia všetkých dôsledkov vyplývajúcich z porušenia článku 108 ods. 3 ZFEÚ sa mohol opierať o jej rozhodnutie zo 17. júna 2008. Pokiaľ ide o vec samu, Komisia spresnila, že predmetné opatrenia sú pripísateľné členskému štátu a zároveň selektívne.

18 Oberlandesgericht Koblenz sa však domnieva, že mu prináleží určiť, či predmetné opatrenia predstavujú štátnu pomoc, a predovšetkým má pochybnosti o selektívnej povahe týchto opatrení, a preto sa rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vedie rozhodnutie Komisie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 3 druhej vety ZFEÚ, ktoré nebolo napadnuté, k tomu, že vnútroštátny súd je v konaní o žalobe zameranom na vymáhanie poskytnutých platieb a na upustenie od budúcich platieb so zreteľom na posúdenie charakteru štátnej pomoci viazaný právnym názorom Komisie v rozhodnutí o začatí konania?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

Ak verejný podnik v zmysle článku 2 písm. b) bodu i) smernice Komisie 2006/111/ES zo 16. novembra 2006 o transparentnosti finančných vzťahov členských štátov a verejných podnikov a o finančnej transparentnosti v niektorých podnikoch (Ú. v. EÚ L 318, s. 17...) prevádzkuje letisko, majú sa jeho opatrenia z hľadiska právnej úpravy štátnej pomoci považovať za selektívne opatrenia v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ už preto, lebo poskytujú výhody iba leteckým spoločnostiam využívajúcim letisko?

3. V prípade zápornej odpovede na druhú otázku:

a) Možno podmienku selektívnosti považovať za nesplnenú v prípade, ak verejný podnik, ktorý prevádzkuje letisko, poskytne transparentným spôsobom rovnaké podmienky všetkým leteckým spoločnostiam, ktoré sa rozhodnú využívať letisko?

b) Platí to aj v prípade, ak prevádzkovateľ letiska postupuje podľa určitého podnikateľského modelu (vo veci samej: spolupráca s nízkonákladovými leteckými spoločnosťami) a podmienky používania sú prispôbené tomuto okruhu zákazníkov, a preto nie sú rovnako atraktívne pre všetky letecké spoločnosti?

c) Ide v každom prípade o selektívne opatrenie, ak podstatná časť z počtu cestujúcich v prípade letiska pripadá počas mnohých rokov na jednu leteckú spoločnosť?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

- 19 Spoločnosť Lufthansa napáda prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania z dôvodu, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu nebolo dostatočne odôvodnené a podrobným spôsobom v ňom nebol uvedený faktický rámec sporu vo veci samej.
- 20 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou nevyhnutnosť dopracovať sa k výkladu práva Únie, ktorý bude pre vnútroštátneho sudcu užitočný, vyžaduje, aby sudca definoval faktický a právny rámec, do ktorého zasadí svoje otázky, alebo aby prinajmenšom vysvetlil skutkové predpoklady, na ktorých sú tieto otázky založené (pozri rozsudky z 31. januára 2008, Centro Europa 7, C-380/05, Zb. s. I-349, bod 57 a citovanú judikatúru, ako aj z 11. marca 2010, Attanasio Group, C-384/08, Zb. s. I-2055, bod 32). Tieto požiadavky platia predovšetkým v oblasti hospodárskej súťaže, ktorá sa vyznačuje komplexnými skutkovými okolnosťami a právnymi skutočnosťami (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 26. januára 1993, Telemarsicabruzzo a i., C-320/90 až C-322/90, Zb. s. I-393, bod 7, ako aj Attanasio Group, už citovaný, bod 32 a citovanú judikatúru).
- 21 Podľa judikatúry Súdneho dvora je tiež podstatné, aby vnútroštátny súd uviedol presné dôvody, ktoré ho viedli k tomu, aby sa spýtal na výklad práva Únie, a na základe ktorých sa domnieva, že je potrebné položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok zo 6. decembra 2005, ABNA a i., C-453/03, C-11/04, C-12/04 a C-194/04, Zb. s. I-10423, bod 46 a citovanú judikatúru, ako aj uznesenie z 20. januára 2011, Chihabi a i., C-432/10, bod 22).
- 22 V prejednávanej veci treba konštatovať, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu obsahuje skutkové a právne okolnosti umožňujúce tak Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ako aj vládam členských štátov a iným dotknutým osobám predložiť pripomienky podľa článku 23 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora Európskej únie. Navyše dôvody, ktoré viedli vnútroštátny súd k položeniu otázok Súdnemu dvoru, boli zreteľne uvedené v rozhodnutí vnútroštátneho súdu.
- 23 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O prvej otázke

- 24 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či v prípade, ak Komisia v súvislosti so štátnym opatrením, ktoré počas vykonávania nebolo oznámené, začala podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ konanie vo veci formálneho zisťovania stanovené v odseku 2 uvedeného článku, je vnútroštátny súd rozhodujúci o návrhu smerujúcom k pozastaveniu vykonávania tohto opatrenia a k vráteniu súm, ktoré už boli vyplatené, povinný vyvodiť dôsledky z prípadného porušenia povinnosti pozastaviť vykonávanie tohto opatrenia.
- 25 Článok 108 ods. 3 ZFEÚ stanovuje preventívnu kontrolu týkajúcu sa plánov poskytnutia novej pomoci (rozsudky z 11. decembra 1973, Lorenz, 120/73, Zb. s. 1471, bod 2, ako aj z 12. februára 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, ďalej len „rozsudok CELF I“, C-199/06, Zb. s. I-469, bod 37).
- 26 Takto koncipovaná prevencia sa teda zameriava na to, aby bola poskytnutá len zlučiteľná pomoc. Na účely vykonania tohto cieľa sa uskutočnenie plánu pomoci odkladá dovtedy, kým sa konečným rozhodnutím Komisie neodstráni pochybnosti o jeho zlučiteľnosti (rozsudok CELF I, už citovaný, bod 48).

- 27 Uskutočňovanie tohto systému preskúmania prináleží na jednej strane Komisii a na druhej strane vnútroštátnym súdom, pričom majú odlišné, no vzájomne sa dopĺňajúce úlohy (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. júla 1996, SFEI a i., C-39/94, Zb. s. I-3547, bod 41; z 21. októbra 2003, van Calster a i., C-261/01 a C-262/01, Zb. s. I-12249, bod 74, ako aj z 5. októbra 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, Zb. s. I-9957, body 36 a 37).
- 28 Kým posúdenie zlučiteľnosti opatrení pomoci so spoločným trhom patrí do výlučnej právomoci Komisie, ktorej konanie podlieha preskúmaniu vykonávanému súdmi Únie, vnútroštátne súdy až do konečného rozhodnutia Komisie ochraňujú práva osôb podliehajúcich ich právomoci pred prípadným porušením zákazu uvedeného v článku 108 ods. 3 ZFEÚ štátnymi orgánmi (pozri v tomto zmysle rozsudky van Calster a i., už citovaný, bod 75, ako aj Transalpine Ölleitung in Österreich, už citovaný, bod 38).
- 29 Zásah vnútroštátnych súdov vyplýva z priameho účinku priznaného zákazu vykonať zámer pomoci upraveného v článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ. Súdny dvor v tejto súvislosti spresnil, že okamžitá uplatniteľnosť zákazu vykonania uvedeného v tomto ustanovení sa rozširuje na každú pomoc, ktorá sa uskutočnila bez oznámenia (rozsudky Lorenz, už citovaný, bod 8; z 21. novembra 1991, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, ďalej len „FNCE“, C-354/90, Zb. s. I-5505, bod 11, ako aj SFEI a i., už citovaný, bod 39).
- 30 Vnútroštátne súdy musia osobám podliehajúcim ich právomoci zabezpečiť, že budú podľa vnútroštátneho práva vyvodené všetky dôsledky porušenia článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ v súvislosti jednak s platnosťou vykonávacích aktov, ako aj s vymáhaním finančných podpôr poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením alebo s prípadnými predbežnými opatreniami (rozsudky FNCE, už citovaný, bod 12, ako aj SFEI a i., už citovaný, bod 40).
- 31 Úlohou vnútroštátnych súdov je preto prijať opatrenia spôsobilé napraviť protiprávnosť poskytnutia pomoci, aby príjemca s pomocou nemohol voľne nakladať v období pred rozhodnutím Komisie (rozsudok z 11. marca 2010, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-1/09, Zb. s. I-2099, bod 30).
- 32 Začatie konania vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ Komisiou nemôže vnútroštátne súdy zbaviť povinnosti ochraňovať práva osôb podliehajúcich ich právomoci pred prípadným porušením článku 108 ods. 3 ZFEÚ (rozsudok SFEI a i., už citovaný, bod 44).
- 33 Vzhľadom na to sa rozsah tejto povinnosti môže meniť v závislosti od otázky, či Komisia začala konanie vo veci formálneho zisťovania v súvislosti s opatrením, ktoré je predmetom sporu na vnútroštátnom súde.
- 34 Pokiaľ Komisia ešte nezačala konanie vo veci formálneho zisťovania a ešte nerozhodla o otázke, či posudzované opatrenia môžu predstavovať štátnu pomoc, je možné, že vnútroštátne súdy budú musieť pri rozhodovaní o návrhu smerujúcom k vyvodeniu dôsledkov z prípadného porušenia článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ vyložiť a uplatniť pojem pomoc s cieľom určiť, či sa tieto opatrenia mali oznámiť Komisii (pozri v tomto zmysle rozsudok SFEI a i., už citovaný, body 49 a 53, ako aj bod 1 výroku). Prináleží im najmä overiť, či sporné opatrenie predstavuje výhodu a či je selektívne, teda či uprednostňuje určité podniky alebo určitých výrobcov v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ (rozsudok Transalpine Ölleitung in Österreich, už citovaný, bod 39).
- 35 Oznamovacia povinnosť a zákaz realizácie zakotvené v článku 108 ods. 3 ZFEÚ sa totiž vzťahujú na zámery, ktoré možno považovať za štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Pred vyvodením dôsledkov z prípadného porušenia článku 108 ods. 3 poslednej vety ZFEÚ teda členské štáty musia v prvom rade rozhodnúť o otázke, či sporné opatrenia predstavujú štátnu pomoc.

- 36 Za predpokladu, že Komisia už začala konanie vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ, treba preskúmať, aké opatrenia musia prijať vnútroštátne súdy.
- 37 Aj keď je istotne pravda, že posúdenia vykonané v rozhodnutí o začatí konania vo veci formálneho zisťovania majú predbežnú povahu, táto okolnosť neznamená, že uvedené rozhodnutie nemá právne účinky.
- 38 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ak by sa vnútroštátne súdy mohli domnievať, že opatrenie nie je pomocou v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, a teda nepozastaviť jeho vykonávanie, hoci Komisia v rozhodnutí o začatí konania vo veci formálneho zisťovania konštatovala, že toto opatrenie vykazuje prvky pomoci, zmaril by sa potrebný účinok článku 108 ods. 3 ZFEÚ.
- 39 Ak sa totiž na jednej strane predbežné posúdenie sporného opatrenia pomoci vykonané v rozhodnutí o začatí konania vo veci formálneho zisťovania následne potvrdí v konečnom rozhodnutí Komisie, znamená to, že vnútroštátne súdy si nesplnili povinnosť uloženú článkom 108 ods. 3 ZFEÚ a článkom 3 nariadenia č. 659/1999 pozastaviť vykonávanie plánu pomoci, pokiaľ Komisia neprijme rozhodnutie o zlučiteľnosti tohto plánu s vnútorným trhom.
- 40 Na druhej strane aj v prípade, že by Komisia musela dospieť k záveru o neexistencii pomoci, cieľ prevencie, ktorý je základom systému dohľadu nad štátnou pomocou zavedeného Zmluvou o FEÚ a je pripomenutý v bodoch 25 a 26 tohto rozsudku, si vyžaduje, aby sa v dôsledku pochybnosti uvedenej v rozhodnutí o začatí konania vo veci formálneho zisťovania v súvislosti s povahou opatrenia pomoci a jeho zlučiteľnosťou s vnútorným trhom jeho vykonávanie odložilo dovtedy, kým sa táto pochybnosť neodstráni v konečnom rozhodnutí Komisie.
- 41 Treba tiež zdôrazniť, že uplatnenie pravidiel Únie v oblasti štátnej pomoci sa zakladá na povinnosti lojálnej spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi na jednej strane a Komisiou a súdmi Únie na strane druhej, v rámci ktorej každý koná podľa úlohy, ktorú mu určuje Zmluva. Vnútroštátne súdy musia v rámci tejto spolupráce prijať všetky potrebné opatrenia vhodné na zabezpečenie plnenia si záväzkov vyplývajúcich z práva Únie a neprijatť žiadne opatrenia, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov tejto Zmluvy, ako to vyplýva z článku 4 ods. 3 ZEÚ. Vnútroštátne súdy teda konkrétne nesmú prijať rozhodnutia, ktoré sú v rozpore s rozhodnutím Komisie, aj keď má toto rozhodnutie dočasnú povahu.
- 42 Preto ak Komisia začala konanie vo veci formálneho zisťovania vo vzťahu k vykonávanému opatreniu, vnútroštátne súdy sú povinné prijať všetky opatrenia nevyhnutné na vyvodenie dôsledkov z prípadného porušenia povinnosti pozastaviť vykonávanie uvedeného opatrenia.
- 43 Vnútroštátne súdy môžu na tento účel rozhodnúť o pozastavení vykonávania sporného opatrenia a prikázať vrátenie súm, ktoré už boli vyplatené. Môžu tiež rozhodnúť o nariadení predbežných opatrení jednak na ochranu záujmov dotknutých osôb, jednak na zabezpečenie potrebného účinku rozhodnutia Komisie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania.
- 44 Pokiaľ majú vnútroštátne súdy pochybnosti o tom, či sporné opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, alebo o platnosti či výklade rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania, jednak môžu požiadať Komisiu o objasnenie, jednak môžu alebo musia položiť Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku podľa článku 267 druhého a tretieho odseku ZFEÚ, ako ho vyložil Súdny dvor (pozri v tomto zmysle v súvislosti s prejudiciálnymi konaniami týkajúcimi sa posúdenia platnosti v oblasti štátnej pomoci rozsudok z 10. januára 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a i., C-222/04, Zb. s. I-289, body 72 až 74).

45 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať takto:

- Ak Komisia v súvislosti s opatrením, ktoré počas vykonávania nebolo oznámené, začala podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ konanie vo veci formálneho zisťovania stanovené v odseku 2 uvedeného článku, vnútroštátny súd rozhodujúci o návrhu smerujúcom k pozastaveniu vykonávania tohto opatrenia a k vráteniu súm, ktoré už boli vyplatené, je povinný prijať všetky opatrenia nevyhnutné na vyvodenie dôsledkov z prípadného porušenia povinnosti pozastaviť vykonávanie uvedeného opatrenia.
- Vnútroštátny súd môže na tento účel rozhodnúť o pozastavení vykonávania sporného opatrenia a prikázať vrátenie súm, ktoré už boli vyplatené. Môže tiež rozhodnúť o nariadení predbežných opatrení jednak na ochranu záujmov dotknutých osôb, jednak na zabezpečenie potrebného účinku rozhodnutia Komisie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania.
- Pokiaľ má vnútroštátny súd pochybnosti o tom, či sporné opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, alebo o platnosti či výklade rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania, jednak môže požiadať Komisiu o objasnenie, jednak môže alebo musí predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 druhého a tretieho odseku ZFEÚ.

O druhej a tretej otázke

46 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú a tretiu otázku.

O trovách

47 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Ak Európska komisia v súvislosti s opatrením, ktoré počas vykonávania nebolo oznámené, začala podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ konanie vo veci formálneho zisťovania stanovené v odseku 2 uvedeného článku, vnútroštátny súd rozhodujúci o návrhu smerujúcom k pozastaveniu vykonávania tohto opatrenia a k vráteniu súm, ktoré už boli vyplatené, je povinný prijať všetky opatrenia nevyhnutné na vyvodenie dôsledkov z prípadného porušenia povinnosti pozastaviť vykonávanie uvedeného opatrenia.

Vnútroštátny súd môže na tento účel rozhodnúť o pozastavení vykonávania sporného opatrenia a uložiť vrátenie súm, ktoré už boli vyplatené. Môže tiež rozhodnúť o nariadení predbežných opatrení jednak na ochranu záujmov dotknutých osôb, jednak na zabezpečenie potrebného účinku rozhodnutia Európskej komisie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania.

Pokiaľ má vnútroštátny súd pochybnosti o tom, či sporné opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, alebo o platnosti či výklade rozhodnutia o začatí konania vo veci formálneho zisťovania, jednak môže požiadať Európsku komisiu o objasnenie, jednak môže alebo musí predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 druhého a tretieho odseku ZFEÚ.

Podpisy